

Nr 24

Utlåtande i anledning av väckta motioner om samordning av pensions- utbetalning och skattelikvid.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 571 i första kammaren av herr *Carlsson, Harry, m. fl.* samt nr 705 i andra kammaren av herr *Hyltander m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att sådana åtgärder vidtages att folkpensionärer med B-skatt kan använda den aktuella månadens pension till skattelikviden".

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 705.

Gällande bestämmelser

Regler om inbetalning av skatt finnes i *uppbördsförordningen den 5 juni 1953*. Enligt dess 23 § förfaller skatt till betalning under uppbördstermin. Uppbördsterminerna är sex och infaller under tiden från och med den 6 till och med den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari, dock att uppbörd icke sker å sön- eller helgdag. Skulle uppbördstermin börja på sön- eller helgdag, skall uppbördsterminen i stället taga sin början på nästföljande vardag. Slutdagen förskjutes därvid i motsvarande mån. Arbetsgivare med minst två arbetstagare har rätt att inbetala egen och arbetstagares skatt senast den 18 i den månad, under vilken uppbördstermin infaller (53 § 1 mom). Detsamma gäller annan arbetsgivare beträffande vilken länsstyrelsen, eller i stad den lokala skattemyndigheten, så förordnar. Uppbörd av skatt sker genom postverket samt de penninginrättningar, med vilka Kungl. Maj:t träffat avtal därom.

Arbetsgivare skall för arbetstagare ombesörja inbetalning av skatt, som innehållits på dennes lön (52 §). I allmänhet erlägger arbetsgivare preliminär B-skatt och arbetstagare preliminär A-skatt.

Enligt 1 § *kungörelsen den 14 september 1962 ang. sättet och tiden för utbetalning av pension enligt lagen om allmän försäkring m. m.* gäller att sådan pension (folkpension och tilläggs pension) samt hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg utbetalas av riksförsäkringsverket. I den mån riksförsäkringsverket bestämmer må förmånen dock utbetalas av allmän försäkringskassa. Utbetalning skall i allmänhet ske med anlitande av postverket. Utbetalning genom riksförsäkringsverkets försorg skall ske medelst pensionsanvisning eller, om myndigheten så finner lämpligt, över postgiro. I fråga om belopp, som

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 9 saml. 2 avd. Nr 24

utbetalas medelst pensionsanvisning gäller, att beloppet får lyftas tidigast den 15 i förfallomånaden. Om den dagen inträffar på sön- eller helgdag eller lördag får beloppet dock lyftas närmast föregående söckendag, som ej är lördag.

Enligt 4 § *kungörelsen den 14 december 1962 angående utbetalning av personalpensionsförmån och pension enligt lagen om allmän försäkring i vissa fall* gäller i fråga om utbetalningstiden i sak samma regler som enligt ovannämnda kungörelse.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid 1961 års riksdag väcktes en *motion*, II: 69, vari yrkades, "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t vidtager sådana åtgärder att utbetalningen av folkpensioner sammanfaller med uppbördsterminerna". Över motionen inhämtades yttrande från kungl. generalpoststyrelsen och kungl. pensionsstyrelsen samt centrala uppbördsnämnden. Innan en redogörelse lämnas för remissyttrandena må beträffande gällande regler år 1961 nämnas att uppbördsförordningens bestämmelser i förevarande hänseenden var likalydande med de nu gällande samt att reglerna om utbetalning av folkpension och personalpensionsförmåner skilde sig från de nuvarande endast i så måtto, att om den 15 i viss månad inträffade på sön- eller helgdag, ifrågavarande belopp fick lyftas först nästpåföljande söckendag.

Kungl. generalpoststyrelsen avstyrkte motionen och anförde.

Ett tillmötesgående av det i motionen framförda önskemålet skulle för postanstalterna och skatteavdelningarna medföra betydande olägenheter. En utsträckning av uppbördsterminen till den 15—16 skulle medföra stora påfrestningar under dagar då postkassorna redan nu är hårt belastade. De flesta folkpensionärerna hämtar sin pension under de första utbetalningsdagarna. Under de senaste åren har märkts en tydlig tendens till allt senare inbetalning av skatter. Den tid som står skatteavdelningarna till buds för revision och redovisning har därigenom blivit allt kortare. Denna olägenhet skulle ytterligare accentueras, om uppbördsterminen skulle senareläggas.

Vid olika tillfällen har redan tidigare från organisationer m. fl. framförts önskemål om att uppbördstermin skulle omfatta åtminstone den 15 i uppbörds-månad. Generalpoststyrelsen har alltid motsatt sig sådana förslag.

I sitt betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet, del II (SOU 1952: 1), behandlade 1949 års uppbördssakkunniga med anledning av framförda förslag frågan om uppbördsterminernas förläggning. På sid. 273 uttalade de sakkunniga:

"Uppbördsterminerna äro förlagda till dagarna den 6—den 13 i uppbörds-månaderna. I flera yttranden och framställningar ha önskemål uttalats om att uppbördsterminerna skola infalla senare under de olika månaderna. Denna fråga behandlades ingående vid införandet av det nya uppbördssystemet, därvid det konstaterades att uppbördsterminerna med hänsyn till de postala arbetsförhållandena icke utan svårighet kunde avslutas senare än den 13. Frågan har ånyo dryftats med representanter för generalpoststyrelsen. Det har därvid konstaterats, att om uppbörden skulle avslutas senare än nu är fallet skatte-

inbetalningarna skulle kollidera med bl. a. utbetalningarna av folkpensionerna. Detta skulle föranleda en ur arbetssynpunkt synnerligen svår belastning i postkassorna. En förskjutning av pensionsutbetalningarna skulle i sin tur medföra att dessa utbetalningar skulle sammanfalla med andra stora, postverket åvilande arbetsuppgifter. De sakkunniga ha därför funnit sig förhindrade att framlägga förslag om ändrade tider för själva uppbördsterminerna.”

Bortsett från den tidigare nämnda tendensen till senare inbetalning av skatt har inga ändrade förhållanden inträtt sedan detta uttalande avgavs.

Ett tidigareläggande av utbetalningarna av *folkpension* skulle visserligen för postverkets del vara lättare att genomföra ur redovisnings- och revisionssynpunkt men olägenheterna med hänsyn till arbetsbelastningen på postanstalterna skulle givetvis bli desamma.

Kungl. pensionsstyrelsen anförde.

Utsändningen till postanstalterna av färdigställda folkpensionsanvisningar måste ske i god tid före första utbetalningsdagen. Det därmed förenade arbetet pågår varje månad under några få dagar, varvid själva utsändandet av huvudparten anvisningar som regel försiggår den 10 och 11. Trots denna koncentration av arbetet kommer ett ganska stort antal dödsfallsanmälningar, avseende månaden före utbetalningsmånaden, pensionsstyrelsen till handa från folkbokföringens länsbyråer alltför sent för att utsändningen av anvisningar i sådana fall skulle hinna stoppas. I medeltal utsändes varje månad mer än 500 folkpensionsanvisningar för personer som avlidit före månadens ingång och vilkas dödsbon sålunda inte är berättigade att uppbära pensionen. Ett relativt stort antal av dessa anvisningar — ca 10 % — föranleder obehörig utbetalning. Hela antalet avlidna folkpensionärer är i genomsnitt per månad omkring 4 500.

Dessa siffror grundar sig på en undersökning för tiden juli 1959—juni 1960, som även utvisar att antalet utsända anvisningar för personer, som avlidit före månadens början, i januari 1960 var något mer än 1 100 och sålunda dubbelt så stort som medeltalet. En starkt bidragande orsak härtill har uppenbarligen varit att antalet arbetsdagar omkring månadsskiftet december/januari är färre än vid andra månadsskiften. Om den månatliga utbetalningen av folkpensionerna skulle tidigareläggas, måste man räkna med en ökning av antalet utsända folkpensionsanvisningar avseende personer som avlidit före månadens början.

På grund härav får pensionsstyrelsen såsom sin mening uttala att nu gällande regler om tiden för utbetalning av folkpension inte bör ändras på sådant sätt att utbetalningen tidigarelägges.

Centrala uppbördsnämnden framhöll följande synpunkter.

Ifrågavarande spörsmål utgör en postal fråga. För att det postala arbetet skall bli så jämnt som möjligt fördelat under månad, då uppbörd äger rum, har det ansetts angeläget, att uppbördsterminerna förläggas till tider, som icke sammanfalla med perioder, då anhopning av andra göromål förekommer. Redan 1936 års uppbördskommitté berörde denna fråga i sitt betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m. (SOU 1938: 46 s. 183). Där framhålles att postverkets egentliga arbete löper någorlunda jämnt under cirka 25 dagar i månaden för att starkt stegras dagarna närmast före och efter månadsskiftet. En period av arbetsanhopning infaller emellertid den 15 och följande dagar, då folkpensionerna utbetalas. General-

poststyrelsen har av denna anledning — påpekar kommittén — ansett önskvärt, att uppbörden icke påbörjas före den 5 och icke avslutas senare än den 14 i månaden. Valdes den 14 i månaden som sista uppbördsdag, skulle emellertid när denna dag vore helgdag och uppbördsterminen således förlängdes till påföljande vardag, inträffa att sista uppbördsdagen sammanfaller med första dagen för folkpensionsutbetalningarna, vilket vore synnerligen olägligt i och för sig men särskilt med hänsyn till att arbetet dag efter helgdag är mera krävande än andra veckodagar. Med beaktande av de anförda synpunkterna ansåg kommittén, att uppbördsterminerna lämpligen borde omfatta tiden fr. o. m. den 5 till och med den 12 i uppbördsmånaderna. Som bekant har tiden för uppbördsterminerna sedermera fastställts till den 6—13 i varje uppbördsmånad med viss förskjutning med hänsyn till helgdagar.

1949 års uppbördssakkunniga upptogo i sitt betänkande II med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet (SOU 1952: 1 s. 273) ånyo frågan. Därvid meddelades, att spörsmålet dryftats med representanter för generalpoststyrelsen, varvid konstaterats att om uppbörden skulle avslutas senare än den 13 skatteinbetalningarna skulle kollidera med bland annat utbetalningarna av folkpensionerna. Detta skulle föranleda en ur arbetssynpunkt synnerligen svår belastning i postkassorna. En förskjutning av pensionsutbetalningarna skulle i sin tur medföra att dessa utbetalningar skulle sammanfalla med andra stora, postverket åvilande arbetsuppgifter. De sakkunniga hade därför funnit sig förhindrade att framlägga förslag om ändrade tider för själva uppbördsterminerna.

En ändring av uppbördsterminernas förläggning eller av utbetalningstiden för folkpensionerna kan vara till nytta allenast för sådana folkpensionärer som ha att erlagga preliminär skatt i form av B-skatt; endast i sådana fall ankommer ju på skattskyldig att själv svara för inbetalningen av preliminär och kvarstående skatt. Sådana folkpensionärer, vilkas inkomst utslutande består av folkpension eller av folkpension jämte någon mindre sidoinkomst och som saknar förmögenhet, bruka icke påföras B-skatt. Folkpensionär, som vid sidan av folkpensionen uppbär annan pension eller inkomst av anställning av någon betydelse, erlägger vanligen preliminär A-skatt. De fall då folkpensionär har att erlagga B-skatt torde således vara begränsade till sådana, där två eller flera sidoinkomster föreligga och ingen av dessa anses utgöra sådan huvudsaklig inkomst, varå skatteavdrag skall verkställas, eller där sidoinkomsten härrör av fastighet eller kapital, eller där en förefintlig mindre sidoinkomst ej är så låg att fullständig skattebefrielse kan erhållas. Endast i sistnämnda fall synes behov förefinnas av bekvämare betalningstid för skatten, vare sig denna utgöres av B-skatt eller kvarstående skatt.

Den lättnad som en tämligen liten krets folkpensionärer sålunda skulle få av att tiden för utbetalningen av folkpensionerna i uppbördsmånaderna bringas att infalla under respektive uppbördstermin, synes böra vägas mot de olägenheter som kan antagas uppkomma för postverket. Vad i sistnämnda hänseende ovan anförts synes alltså äga giltighet.

Andra lagutskottet hemställde i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 34 år 1961 att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet anförde.

I motionen framhålles, att det för flera folkpensionärer är en avsevärd olägenhet, att uppbördsterminen är avslutad, innan folkpensionen kan utkvit-

teras. För att eliminera denna olägenhet bör enligt motionärens uppfattning uppbördsterminerna utsträckas till den 16 eller folkpensionerna utbetalas under nuvarande uppbördsterminer.

En reform av det slag motionären påyrkat kan vara av betydelse endast för det jämförelsevis ringa antal folkpensionärer som har att erlægga preliminär skatt i form av B-skatt. Endast i sådana fall ankommer det nämligen på den skattskyldige själv att svara för skatteinbetalningen. Mot de fördelar som en reform av antytt slag kan medföra för dessa folkpensionärer måste vägas de olägenheter som skulle följa därav i de avseenden som framhållits i remissyttrandena. Tidigare utbetalning av folkpensionerna skulle sålunda nödvändiggöra, att folkpensionsanvisningarna måste utsändas redan under de första dagarna i månaden. På grund av att dödsfallsanmälningar avseende månaden före utbetalningsmånaden i ett stort antal fall då icke skulle vara inkomna till pensionstyrelsen skulle risken för utbetalningar till icke folkpensionsberättigade öka. Dessutom skulle, därest uppbördsterminerna och utbetalningen av folkpensionerna skulle sammanfalla, förorsakas en ur arbetsynpunkt svår belastning i postkassorna med långa väntetider och andra olägenheter för såväl postverket som allmänheten som följd. Med hänsyn till de nämnda olägenheterna kan utskottet icke biträda motionsyrkandet.

Vid 1965 års vårriksdag ställdes i första kammaren av herr Schött frågan till chefen för socialdepartementet om denne ville medverka till att utbetalning av folkpension kunde ske senast den 13 under skatteuppbördsmånaderna för att underlätta folkpensionärernas skatteinbetalning. *Departementschefen, statsrådet Aspling*, besvarade frågan den 25 maj 1965 och anförde därvid efter en redogörelse för gällande bestämmelser följande.

Sammanlagt omkring 1,2 miljon människor i vårt land åtnjuter folkpension i någon form. De folkpensionärer, för vilka den av herr Schött väckta frågan kan ha något intresse, torde vara att söka bland dem som betalar B-skatt. Uppskattningsvis finns det mellan 100 000 och 150 000 folkpensionärer som betalar B-skatt. Flertalet av dessa torde ha så stora inkomster vid sidan av folkpensionen att tidpunkten för pensionsutbetalningen inte kan ha någon större betydelse för deras möjlighet att fullgöra skatteinbetalningarna.

Tiderna för skatteuppbörd och pensionsutbetalning har lagts så att de i princip inte sammanfaller, bl. a. med hänsyn till att posten skall kunna bereda allmänheten — däribland skatteinbetalare och pensionärer — en god service. Skulle uppbördsterminer och pensionsutbetalningsperioder helt eller delvis sammanfalla, skulle man möjligen underlätta skatteinbetalningen för ett mindre antal, men postens service för det stora flertalet kunder skulle försämrats på grund av ökad köbildning.

Både för pensionärerna och riksförsäkringsverket skulle det vara olämpligt att ha olika utbetalningstid för pension i skatteuppbördsmånaderna och övriga månader.

Utbetalning tidigare än som följer av gällande regler försvårar det administrativa förfarandet. Pensionsförändringar, adressförändringar och dödsfall som inträffat i slutet av närmast föregående månad skulle inte kunna beaktas i samma utsträckning som nu. Detta skulle leda till felexpediering med olägenheter både för mottagare och avsändare då rättelse skall äga rum.

Med hänsyn till de omständigheter jag nu anfört finner jag inte anledning att för närvarande överväga ändring av de nuvarande utbetalningsbestämmelserna.

Motionerna

I motionerna anföres bl. a. följande.

Antalet företagare över 67 år med taxerad inkomst uppgick år 1960 i hela riket till 65 347 med en inkomst på 582 000 000 kr. Av dessa hade 25 170 en inkomst understigande 5 000 kr., och speciellt för dessa skulle det vara av stort värde att kunna använda folkpensionen vid skatteinbetalningen. Ofta är folkpensionsanvisningarna vederbörande till handa den 13 i månaden. Om man inte gjorde någon generell ändring av resp. tider och terminer men medgav att folkpensionär mellan den 13 och 16 i skatteuppbördsmånaderna ägde rätt att använda sin folkpensionsanvisning för månaden till likviden för hans aktuella skatt för resp. månad borde man kunna nå en minskning av arbetsbelastningen, då de som utnyttjade denna möjlighet inte belastade posten i mer än ett fall mot annars två med nuvarande system.

Utskottet

Enligt regler i uppbördsförordningen förfaller skatt till betalning under uppbördstermin. Uppbördsterminerna är sex och infaller i princip under tiden från och med den 6 till och med den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari. Arbetsgivare med minst två anställda och andra arbetsgivare efter förordnande har dock rätt att inbetala egen och arbetstagares skatt senast den 18 i den månad, under vilken uppbördstermin infaller. Skatteuppbörden sker genom postverket och vissa penninginrättningar.

Folkpensionärerna tillställas pensionsanvisningar, som får inlösas på postanstalt. Anvisningarna kommer ofta pensionärerna tillhanda någon dag före den 15 i förfallomånaden men beloppen får ej lyftas tidigare än den 15. Om den dagen inträffar på lördag, söndag eller helgdag får beloppet dock lyftas närmast föregående söckendag som ej är lördag.

I motionerna yrkas, att sådana åtgärder skall vidtas att folkpensionärer som har att erlægga preliminär skatt i form av B-skatt kan använda den aktuella månadens pension till skattelikviden. Motionärerna anför, att problemet skulle kunna lösas genom att folkpensionär får rätt att mellan den 13 och den 16 i månad, då uppbördstermin infaller, använda sin pensionsanvisning vid betalning av skatt, som skall erläggas under terminen.

Vid 1961 års riksdag behandlade andra lagutskottet en motion, vari yrkades att uppbördsterminerna skulle utsträckas till den 16 i uppbördsmånaden eller folkpensionerna utbetalas under de gällande uppbördsterminerna. Utskottet konstaterade i sitt av riksdagen godkända utlåtande, att en reform av åsyftat slag kunde vara av betydelse endast för det jämförelsevis ringa antal folkpensionärer, som hade att erlægga preliminär B-skatt. Mot de fördelar som en reform av antytt slag kunde medföra för dessa folkpensionärer måste vägas de olägen-

heter som skulle följa i avseenden, som angivits i remissyttranden. Sålunda hade framhållits, att tidigare utbetalning av folkpensionerna skulle nödvändiggöra, att folkpensionsanvisningarna måste utsändas redan under de första dagarna i månaden. På grund av att dödsfallsanmälningar avseende månaden före utbetalningsmånaden i ett stort antal fall då icke skulle vara inkomna till utbetalningsmyndigheten skulle risken för utbetalningar till icke folkpensionsberättigade öka. Dessutom skulle, därest uppbördsterminerna och utbetalningen av folkpensionerna skulle sammanfalla, förorsakas en ur arbetssynpunkt svår belastning i postkassorna med långa väntetider och andra olägenheter för såväl postverket som allmänheten. Med hänsyn till de nämnda olägenheterna kunde utskottet inte biträda motionen.

Utskottet anser de sålunda anförda synpunkterna fortfarande böra tillmätas betydelse. På grund härav bör enligt utskottets mening icke ifrågakomma att rent generellt låta uppbördsterminerna och tiderna för utbetalande av folkpension sammanfalla. Emellertid anser utskottet, att det skulle innebära vissa fördelar för berörda pensionärer om möjligheter skapades för dem att använda den pension, som utbetalas under skattemånad, till likvid vid samma månads skatteuppbörd. Med hänsyn härtill synes i lämpligt sammanhang böra övervägas åtgärder syftande till att underlätta inbetalningen av skatt för de folkpensionärer som avses i motionerna. Utskottet får därför hemställa,

1) att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 571 och II: 705, måtte såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anför; samt

2) att motionerna, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet under 1) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 mars 1966

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Strand*, fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell*, herrar Lars Larsson, Erik Filip Petersson, Hübinette*, Magnusson* och fru Elvy Olsson*;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, Gustavsson i Alvesta, Bengtsson i Varberg*, fröken Sandell, herr Edlund, fru Svensson och herr Jonsson.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.